

نگاهی تحلیلی به گفتار و کنش‌های رهبر انقلاب در مسئله کرونا؛

کرونا و تجلی عقلانیت انقلابی

یکی از مسائل جامعه‌ی ایرانی در چندماه اخیر مسئله‌ی شیوع ویروس کرونا و عواقب و مشکلات ناشی از آن بوده است. مشکلاتی که در رأس آن تهدید جان و سلامتی مردم و در دیگر سطوح مواردی چون چالش‌های سنگین برای نظام بهداشت و درمان، ایجاد مشکلات اقتصادی و معیشتی، نگرانی‌های روحی و روانی و... را شامل می‌شود. از همان روزهای ابتدایی مطرح شدن این مسئله، رهبر انقلاب در میدان مقابله با این بیماری و کمک به حل مشکلات ناشی از آن حضور داشته و اقدامات گوناگونی را در عالی‌ترین سطح حاکمیت دنبال و عملی کرده‌اند. بخشی از این فعالیت‌های حضرت آیت‌الله خامنه‌ای جنبه‌های فرهنگ‌ساز و آگاهی‌دهنده داشته و برخی دیگر اقدامات مستقیم یا غیرمستقیم مدیریتی و عملیاتی بوده است.

پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR در یادداشت تحلیلی زیر گفتار و کنش‌ها و اقدامات رهبر انقلاب اسلامی در عرصه‌ی مقابله با کرونا را از زاویه‌ی بحث «عقلانیت سیاسی» و با استناد به بیانات و رفتارهای شاخص ایشان بررسی و تحلیل کرده است. احصاء و تشریح ۱۰ مولفه‌ی مهم در درک رفتار مدیریتی رهبر انقلاب از جمله نکات خواندنی مطرح شده در این متن است:

◆ مقدمه

شیوع ویروس کرونا در کشورهای دنیا، فارغ از مسائل پزشکی آن، جوانب سیاسی-اجتماعی متعددی دارد که الگوهای مختلفی برای مدیریت آن به کار گرفته شده که لزوماً به موفقیت دست نیافته‌اند. در این میان، منطق سیاسی رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در مدیریت این پدیده، نیازمند دقت و بررسی است تا بتوان در دنیایی که کشورهای مدعی تفکر و تخصص، در مدیریت تخصصی و روانی پدیده کرونا دچار عجز و نگرانی هستند، در عرضه نمودن منطقی مستحکم با صورتی عامه‌فهم و جهان‌شمول برای گذار بشریت از این بحران نقش‌آفرینی کرد. در این نوشتار تحلیلی سعی می‌شود با شرح عقلانیت سیاسی از منظر آیت‌الله خامنه‌ای و همچنین اقتضات سیاسی-اجتماعی در اتفاقات اخیر، به شناخت رفتار سیاسی ایشان در مواجهه با شیوع کرونا پرداخته شود:

۱. معناشناسی عقلانیت سیاسی

در کلام رهبر معظم انقلاب، مصادیق متعددی برای مفهوم عقلانیت سیاسی بیان شده که برخی از این مصادیق عبارتند از: ارزش‌گرایی (۱)، تجربه‌گرایی تاریخی (۲)، دوراندیشی و آینده‌نگری (۳)، احساس منطقی (۴)، پیامدسنجی تصمیمات (۵)، عدم تسامح در مبانی (۶)، نوگرایی (۷)، خودباوری (۸)، قانون‌گرایی (۹)،

مبارزه با ظلم و سلطه (۱۰)، صداقت (۱۱)، مردم محوری (۱۲)، واقع‌نگری (۱۳)، توجه به سنن الهی و معنویات (۱۴)، حساسیت به دشمن (۱۵)، استقلال‌طلبی (۱۶)، تکلیف‌مداری (۱۷)، دغدغه جهانی (۱۸)، حکومت بر قلوب (۱۹)، بهره‌گیری از فرصت‌ها (۲۰)، تعادل سیاسی (۲۱)، توجه به عرف مقبول (۲۲)، مدارای سیاسی (۲۳)، آزادی اندیشی (۲۴)، قاطعیت (۲۵)، وحدت (۲۶)، عدالت محوری (۲۷)، تخصص‌گرایی (۲۸).

مبتنی بر بیان فوق، می‌توان چنین گفت که عقلانیت سیاسی از دیدگاه ایشان، علاوه بر معنای محاسبه و حسابگری مبتنی بر منطق و فکر انسانی که در ادبیات علوم سیاسی رایج است، از سه ویژگی تکمیلی برخوردار است: نخست آنکه ایشان اعتقاد دارد عقلانیت متکی بر عقل انسان، ضعف‌هایی دارد که باید از طریق ارتباط با خداوند و اعتماد به سنن الهی و امور معنوی تکمیل گردد. دوم آنکه عقلانیت سیاسی رهبری بر پایه مبانی و ارزش‌ها قرار دارد و از ثبات برخوردار است. سوم آنکه علی‌رغم ثبات منطق رهبر معظم انقلاب در مبانی، ایشان به وضعیت موجود اکتفا نمی‌کنند و در روش‌ها و تاکتیک‌ها، جنبه نوگرایانه، ضدمحافظه‌کارانه و انقلابی دارند. بنابراین تعریف ایشان از عقلانیت سیاسی، محاسبه‌ای منطقی و معنوی بر پایه تحول‌گرایی مبنای‌گرایانه و به بیان دقیق‌تر، «عقلانیت انقلابی» است.

۲. زمینه‌شناسی عقلانیت سیاسی

شیوع کرونا در شرایط فعلی کشور، چالش‌ها و دوگانه‌های مختلفی بر سر راه تصمیم‌گیران و مسئولین ایجاد نموده که عبارتند از:

الف) اقتصاد: جمهوری اسلامی ایران مشابه بسیاری از کشورهای درگیر با این ویروس، با یک دوگانه اساسی در ماه پایانی زمستان ۱۳۹۸ روبرو گردید؛ دوگانه سلامت و اقتصاد. اولویت دادن به اقتصاد و ممانعت از ایجاد محدودیت‌ها، سبب به خطر افتادن جان مردم می‌شد و اولویت‌بخشی به سلامت و جان مردم، وضعیت اقتصادی را برای مردم، به خصوص قشر کم‌درآمد و روزمزد، دچار مشقت و دشواری می‌نمود.

ب) فرهنگ: در حوزه فرهنگ نیز جمهوری اسلامی ایران با دوگانه‌های چالش‌زایی روبرو بوده است. وقوع چنین بحرانی در یک جامعه، به صورت طبیعی امکان تقویت و دامن زده شدن به گرایش‌های فردگرایانه را در فرهنگ عمومی افزایش می‌دهد. همچنین، دوگانه برخورد سنتی یا متجدد با پدیده کرونا نیز بخشی از چالش‌های فرهنگی بوده که توسط برخی چنین برجسته شده است که: لازمه برخورد سنتی با این ماجرا، اهمیت ندادن (و چه بسا عمل مخالف) به توصیه‌های پزشکی مدرن است و لازمه برخورد تجددگرایانه با این پدیده، نفی تمام شیوه‌های سنتی و معنوی برای مقابله با این بیماری می‌باشد.

ج) سیاست: کارآمدی سیاسی در دنیای امروز، بیش از هر چیزی به عملکرد حکومت‌ها و میزان رضایتمندی عمومی از آن بستگی دارد. بنابراین، چالش سیاسی جمهوری اسلامی در پدیده شیوع کرونا، مسأله کارآمدی یا عدم کارآمدی است؛ به خصوص اینکه ایران در کنار بسیاری از کشورهای دیگر در قاره‌های مختلف جهان، به طور همزمان درگیری این بیماری شده و مردم برای درکی از تصویر کارآمد یا ناکارآمد از نظام، کاملاً آماده

مقایسه هستند. لازم به ذکر است یکی از مهم‌ترین هدف‌های دشمنان از تهدیدهای سخت و نرم در سال‌های اخیر، مخدوش کردن همین عنصر کارآمدی نظام در ذهن و باور مردم می‌باشد.

۳. رفتارشناسی عقلانیت سیاسی

با توجه به معنا و زمینه‌های عقلانیت سیاسی در دوران شیوع کرونا، می‌توان تصمیمات رهبر معظم انقلاب را به شرح زیر مطرح نمود:

۱-۳. بهره‌گیری حداکثری از تمام فرصت‌ها: درک صحیح از گستره میدانی مقابله با ویروس کرونا، این ضرورت عقلانی را به دنبال داشت که مجموعه‌های مختلفی که سابقه و تجربه فعالیت‌های گسترده و جهادی دارند، فعال شوند. با حکم مستقیم رهبر معظم انقلاب در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۲، علاوه بر ادامه و گسترش فعالیت‌های نیروهای مسلح در مقابله با ویروس کرونا، دستور تشکیل قرارگاه بهداشتی و درمانی صادر گردید تا سه وظیفه اصلی را دنبال نماید: ۱. درمان و ایجاد مراکز درمانی مانند بیمارستان صحرائی و نگاهتگاه و غیره، ۲. اقدام به پیشگیری از شیوع بیشتر بیماری با شیوه‌های لازم، ۳. تقسیم وظایف و مأموریت‌های سازمان‌ها و بخش‌های نیروهای مسلح.

ظرفیت‌های دیگری نیز که ذیل دفتر رهبر انقلاب تعریف می‌شوند، با دستور ایشان موظف به تأمین امکانات برای عموم مردم شدند. (۲۹) علاوه بر نیروهای مسلح و نهادهای زیرمجموعه رهبری، ایشان در حاشیه گزارش وزیر بهداشت درباره اقدامات صورت گرفته، توصیه به بهره‌گیری از کمک نیروهای بسیج و داوطلبان مردمی برای رهایی کشور از این عارضه‌ی همه‌گیر نمودند. (۳۰) تمام این تلاش‌ها نشان دهنده آن است که ظرفیت‌های مختلف حل مسأله و مدیریت بحران که از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای، توانایی نقش‌آفرینی مؤثر و مفید دارند، در خدمت هم‌افزایی و همکاری با نهادهای مسئول قرار گرفته است.

۲-۳. وحدت در فرماندهی و اجتناب از کارهای موازی: به طور طبیعی، مقابله با شیوع ویروس کرونا، بدون وحدت در فرماندهی فعالیت‌ها امکان‌پذیر نبوده و نیست. وحدت در صدور حکم و کثرت مناسب در مجریان آن، می‌تواند به اجرای کامل تصمیمات کمک کند. با این ضرورت مهم، آیت‌الله خامنه‌ای در چندین نوبت، به نقش راهبری وزارت بهداشت در این بیماری تأکید نموده است. به‌عنوان نمونه، در بیانات مورخه ۱۳/۱۲/۱۳۹۹، ایشان از همه‌ی دستگاه‌های کشور خواستند با وزارت بهداشت که در این زمینه در صف مقدم قرار دارد، همکاری کنند. همچنین در حکم تشکیل قرارگاه بهداشتی و درمانی، بر هماهنگی تمامی دستگاه‌ها با وزارت بهداشت تأکید شده است. (۳۱)

۳-۳. اعتباربخشی به ساختارها و فرآیند قانونی: یکی از رفتارهای رهبر معظم انقلاب در سال‌های اخیر که در سال ۱۳۹۸، دو مصداق عینی و مهم دارد، تلاش ایشان برای حفظ اعتبار ساختارها و فرآیندهای قانونی و تشخیص دادن به آن‌هاست. در وقایع آبان ۱۳۹۸، ایشان از تصمیم نهادهای قانونی مبنی بر سهمیه‌بندی بنزین دفاع کردند چراکه منطق سیاسی ایشان حکم می‌کرد، از اصالت و مرجعیت قانون دفاع کنند. در

ماجرای شیوع کرونا نیز علی‌رغم احتمالات ذهنی برخی مبنی بر ناتوانی دولت در مدیریت این بحران، اصرار ایشان بر نقش‌آفرینی و مدیریت امور توسط دولت (به مثابه نهاد قانونی مسئول این قضیه) و هم‌افزایی دیگر نهادها از جمله نیروهای مسلح با دولت بود. علاوه بر تأکید بر شأن محوری دولت در مدیریت بحران، ایشان بر صدق گفتار مسئولین دولتی در اعلام اخبار و اطلاعات نیز تأکید کردند: «مسئولین ما با صفا و صداقت از روز اول با شفافیت خبررسانی کردند، مردم را در جریان قرار دادند که خب کار خوبی هم بود.» (۳۲)

۳-۴. تعیین هدف متناسب با ماهیت نیروهای مسلح: تقسیم کار در عقلانیت سیاسی، تابع رعایت ظرفیت‌ها است که در حکم رهبر معظم انقلاب به نیروهای مسلح مبنی بر همکاری تام با دولت در قالب قرارگاه بهداشتی و درمانی، به این مسأله توجه شده است. ایشان، دخالت نیروهای مسلح در امر مبارزه با ویروس کرونا را - با توجه به قرائنی که احتمال «حمله‌ی بیولوژیک» بودن این رویداد را مطرح کرده - تعبیر به رزمایش دفاع بیولوژیک نمودن تا با انجام آن، اقتدار و توان ملی افزایش یابد. (۳۳) تناسب میان این حکم با فلسفه وجودی نیروهای مسلح، بی‌شک سبب انگیزه مضاعف آنان در این امر بوده است.

۳-۵. حمایت‌های مکرر از عوامل میدانی: یکی از کلمات پرتکرار در تمامی بیانات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در طول این بحران، تقدیر و تشکر از زحمات مجموعه درمانی کشور و تأکید بر عمل به توصیه‌ها و تصمیمات مسئولین وزارت بهداشت بوده است. حمایت رهبری از دستگاه‌ها و عاملان اصلی مقابله با شیوع کرونا، سبب افزایش اراده نیروهای درمانی و مدیریتی درگیر در این صحنه عملیاتی است. ایشان در این زمینه، از تعبیری نظیر مسئولیت‌پذیری، تعهد انسانی و دینی، جهادگری، افتخار ملی و فداکاری استفاده نموده و همین مسأله بر عزم مجموعه درمانی کشور در این مقابله افزود. (۳۴)

۳-۶. واقع‌نگری در برخورد با موضوع: برخورد واقعی و معقول در قبال شیوع کرونا در کشور که همواره از طریق مسئولین و متخصصین ذی‌ربط تأکید شده، رعایت توصیه‌های بهداشتی و حفظ خونسردی و غلبه بر نگرانی بوده است. افراط و تفریط در این موضوع، هر کدام به نوعی می‌تواند امکان ابتلا را به این ویروس افزایش دهد.

اگر تصویر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در مراسم کاشت نهال که توجه و اهتمام به رعایت نکات بهداشتی مورد تأکید پزشکان را می‌رساند در کنار توصیه‌های مکرر ایشان مبنی بر ضرورت رعایت مسائل بهداشتی قرار دهیم آنگاه برآیند مجموعه این گفتار و رفتار، رد و نفی هرگونه بی‌توجهی به دستورات عملی بهداشتی بوده است. علاوه بر سفارش‌های عمومی، چندین اقدام عملی ایشان پیام رعایت جوانب بهداشتی مسئله را به صورت مضاعف و ویژه مورد تأکید قرار داده است:

- دفتر رهبر معظم انقلاب، در پیامی، سنت سالانه تشریف ایشان به مشهد مقدس و دیدار عمومی در حرم مطهر رضوی با مردم را به سبب رعایت توصیه‌های پزشکی لغو نمود. (۳۵)

-برگزاری درس خارج فقه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به تبعیت از تصمیم ستاد ملی مبارزه با کرونا مبنی بر وقفه در نظام آموزشی کشور، متوقف شد. (۳۶)

-آیت‌الله خامنه‌ای در سخنان روز سوم فروردین ۱۳۹۹ که به صورت زنده از شبکه‌های مختلف ایران و جهان پخش می‌شد، به طور ضمنی از تصمیم ستاد ملی مبارزه با کرونا مبنی بر بسته شدن اماکن و مراسمات مذهبی چنین حمایت نمود: «حتی اجتماعات دینی را تعطیل کرده‌اند که خب این در طول تاریخ ما به این شکل بی‌سابقه است که همه جا حتی مثلاً حرم‌های مطهر و نمازهای جمعه و جماعت تعطیل بشود؛ این بی‌سابقه است، ولی خب چاره‌ای نبوده است؛ این جور مصلحت دانسته‌اند و این جوری عمل کرده‌اند.» (۳۷)

علاوه بر تدابیر فوق و از سویی دیگر، ایشان سعی کردند جنبه‌های افراطی و برجسته‌سازی این مسأله را نیز طرد کنند تا مواجهه همگان با این موضوع، به دور از هیجان و نگرانی‌های غیرضروری و مضر و توأم با عقلانیت و منطق باشد:

«مسئله یک مسئله‌ی گذرا است، یک چیز فوق‌العاده نیست؛ از این حوادث در کشور پیش می‌آید. البته من نمی‌خواهم مسئله را خیلی کوچک بگیرم اما خیلی هم بزرگش نکنیم مسئله را. یک قضیه‌ای است پیش آمده، یک مدتی است -مدتی که ان شاءالله خیلی طولانی نخواهد بود- این برای کشور وجود خواهد داشت، بعد هم رخت برمی‌بندد و می‌رود.» (۳۸)

-«امروز کرونا برای بشریت یک مشکل بزرگ و یک ابتلای بزرگ و خطرناکی است که به آنها رو آورده، لکن این مشکل در مقایسه‌ی با بسیاری از مشکلات، مشکل کوچکی به حساب می‌آید؛ ما مشکلات فراوانی را در دنیا و در کشور خودمان مشاهده کرده‌ایم و داشته‌ایم که از این حادثه کمتر نبود، بلکه بیشتر بود... در جنگ اول و دوم [جهانی] که با فاصله‌ی حدود بیست سال در اروپا اتفاق افتاد، چندین میلیون [نفر] -حالا الان دقیق یادم نیست، اما می‌دانم بیش از ده میلیون جمعیت- به قتل رسیدند.» (۳۹)

۳-۷. توجه به معنویات در گذار از این شرایط: یکی از مهمترین ویژگی‌های عقلانیت سیاسی از منظر رهبر معظم انقلاب، پیوند مولفه‌های مادی و معنوی است، به گونه‌ای که در دستگاه محاسباتی، هم قواعد دنیایی اثرگذار باشد و هم امور معنوی و فرامادی. ایشان در بحران شیوع کرونا در کشور، با پیوند امر ظاهری بهداشت با تزکیه درونی و روحی، سعی در تذکر این مطلب داشته‌اند که امور معنوی باید در ذهن و محاسبات مردم حضور داشته باشد. تأکید ایشان بر توسل و تضرع در برابر خداوند متعال، ضمن رعایت توصیه‌های بهداشتی، نمونه‌ای از این تلاش‌ها است: «توصیه‌ی به توسلات و توجهات به پروردگار و درخواست کمک الهی است ... موارد متعددی در قرآن هست که ما را دستور میدهند در مقابل حوادث گوناگون -فرق نمیکند، چه حوادث طبیعی از این قبیل، چه حوادث گوناگون دیگری که پیش می‌آید برای کشور، برای ملت، برای اشخاص خودمان- دست توسل بلند کنیم به خدای متعال و از خداوند متعال بخواهیم.» (۴۰)

همچنین ایشان با معرفی توصیه‌های بهداشتی به مثابه یک تکلیف و امر دینی، ماهیت مهم‌تری به رعایت امور بهداشتی بخشید: «یقیناً هر چیزی که کمک کند به سلامت جامعه و عدم شیوع این بیماری، یک حسنه است؛ در نقطه‌ی مقابل هر چیزی که کمک کند به شیوع این بیماری، یک سیئه است.» (۴۱)

۳-۸. ترمیم آثار اقتصادی کرونا: تصمیم ستاد ملی مبارزه با کرونا مبنی بر تعطیلی موقت فعالیت‌های اقتصادی پرخطر و غیرضروری، تبعات مهم و قابل توجهی بر اقتصاد کشور و رکود کسب و کارها داشته است که البته چاره‌ای جز این نبوده و در کشورهای دیگر نیز چنین عمل شده است. به طور طبیعی بخشی از مردم جامعه از این تصمیمات متضرر شده و زندگی روزمره آنان دچار دشواری گردیده است. رهبر معظم انقلاب با ارائه پیشنهادی مبنی بر «رزمایش مواسات» در سخنرانی روز عید نیمه شعبان، این موضوع را در کانون توجهات عموم مردم و نیروهای جهادی فعال در خط مقدم مقابله با تبعات سیاسی-اجتماعی و ویروس کرونا قرار دادند. در بیانات ایشان چنین آمده است: «عده‌ای هستند که در این شرایط و در این اوضاع حقیقتاً زندگی شان بسختی قابل گذران است و نمیتوانند زندگی معمولی عادی خود شان را اداره کنند ... چه خوب است که یک رزمایش گسترده‌ای در کشور به وجود بیاید برای مواسات و همدلی و کمک مؤمنانه به نیازمندان و فقرا که این اگر اتفاق بیفتد، خاطره‌ی خوشی را از امسال، در ذهن‌ها خواهد گذاشت.» (۴۲)

۳-۹. مثبت‌اندیشی و خوش بینی به آینده: تشویق حرکت‌های همدلانه عمومی از سوی رهبر معظم انقلاب، نشان از نگاه مثبت ایشان و تلاش برای القای نگاه خوش‌بینانه به آینده در سطح جامعه دارد. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، وضعیت ملت ایران را در آزمون کرونا، موفق توصیف کرده (۴۳) و در مواضع متعددی به بیان مصادیقی از همراهی و محبت اقشار مختلف مردم نظیر کادر درمانی، مجموعه‌های خدماتی، جوانان، طلاب جهادی، دانشجویان جهادی، هزاران بسیجی پرتلاش و کسبه پرداخته و از مجاهدت‌های خالصانه آنان تقدیر نموده‌اند. (۴۴) تقدیر ایشان از همراهی مردم با دستورالعمل‌های اعلامی مسئولین، اینچنین بیان شده است: «آنجایی که به صورت قاطع مطلبی گفته می‌شود و احساس می‌کنند که این کار باید انجام بگیرد، مردم با مصوبات مسئولین همراهی می‌کنند؛ یک نمونه‌اش روز سیزدهم فروردین امسال بود؛ انسان باور نمی‌کرد که مردم سیزده‌بدر را تعطیل کنند اما تعطیل کردند؛ مردم سیزده‌بدر رفتند. این نشان‌دهنده‌ی آن است که مردم به معنای واقعی کلمه یک نظم عمومی را در مواجهه‌ی با این حادثه پذیرفته‌اند.» (۴۵)

همچنین، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای ضمن تشکر از تلاش‌ها و ابتکارات نیروهای مسلح در در زمینه‌های مختلف مقابله با این بیماری، از شناخت کشفیات و ابتکارات نیروهای مسلح در این زمینه اظهار رضایت نمودند. (۴۶) علاوه بر این، ایشان با امیدواری - برخلاف بسیاری از افرادی که اصرار دارند در اوج نگرانی‌های مردم، با سیاه نشان دادن شرایط ایران به حساسیت و دلهره مردم دامن بزنند- طرح بسیج ملی مبارزه با کرونا را دارای پشتوانه‌ی علمی و همراه با انگیزه‌های دینی و جهادی و انسانی دانستند و از آن به عنوان طرحی کارآمد و تبدیل‌کننده تهدید به نعمت و فرصت یاد کردند. (۴۷)

۱۰-۳. حساسیت به دشمن: هرچند در این ایام برخی زمزمه‌ها در کشور مبنی بر لزوم تسامح با قدرتهای غربی و مذاکره با آنان برای حل معضل کرونا مطرح گردید و حتی کشورهای نظیر آمریکا در یک حرکت نمایشی وانمود کردند که در صورت درخواست ایران به کمک مردم خواهند آمد، اما رهبر معظم انقلاب با نکاتی که سوم فروردین ۱۳۹۹ مطرح نمودند، این تلاش‌ها را بی‌ثمر گذارده و خاطر نشان کردند که حساسیت نسبت به دشمن، در دوران بحران حتی از شرایط عادی اهمیت بیشتری دارد. ایشان در خطاب به مردم ایران چنین بیان داشته است: «سران آمریکا چند بار تا حالا گفته‌اند که ما حاضریم از لحاظ درمان و دارو به شما کمک کنیم ... اولاً خودتان دچار کمبودید؛ ... ثانیاً شما آمریکایی‌ها متهمید به اینکه این ویروس را شما تولید کرده‌اید؛ ... وقتی این اتهام وجود دارد کدام عاقلی به شما اعتماد می‌کند که شما بیایید برای او دارو بیاورید ... بنابراین این حرفی نیست که کسی از ملت ایران این را قبول کند.» (۴۸)

ایشان تأکید دارند که نباید مسأله کرونا، فضای عمومی کشور را از توطئه مستکبرین و دشمنی آنان با جمهوری اسلامی و مردم ایران غافل سازد. (۴۹)

جمع‌بندی

با توجه به چالش‌های اصلی کرونا در شرایط فعلی کشور و رفتارشناسی رهبر معظم انقلاب در بحران شیوع کرونا، می‌توان گفت ایشان سعی دارند انواع چالش‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی ناشی از این بیماری را از تهدید به فرصت تبدیل نمایند که این منش، هم‌سنخ و متناسب با مبانی عقلانیت سیاسی است:

- تمرکز ایشان بر صورت‌بندی ساختاری قانون‌مند، متمرکز، هم‌افزا و تشکیل شده از ظرفیت‌های ارزشمند مختلف، سعی در تحقق کارآمدی و حل مشکلات مردم دارد.

- ایشان از دوگانه سلامت و اقتصاد، فوریت را در سلامت عمومی جامعه می‌دانند، اما اولویت اقتصاد را نیز از طریق پیشنهاد‌های مختلف از جمله رزمایش مواسات پیش می‌برند.

- با تأکید ایشان بر جوانب خیرخواهانه ناشی از اقدامات مسئولین، نیروهای جهادی و اقشار عمومی جامعه، سعی شده است به ابعاد صحیح و مثبت فضای فرهنگی ناشی از کرونا تمرکز و دامن زده شود. علاوه بر مطلب فوق، اتفاقات اخیر و مقایسه آن با تجارب پیشین نشان می‌دهد ساختار مقابله جمهوری اسلامی ایران با این بحران، یک ساختار بی‌سابقه در سال‌ها و حتی دهه‌های اخیر است که نشان از تکامل سبک مدیریت در مواجهه با مسائل پیش رو دارد؛ شکل تکامل یافته‌ای از کار تشکیلاتی هماهنگ میان مسئولین و استفاده از ظرفیت‌های مردمی جهت فائق آمدن بر یک چالش عمومی و ملی که با پیوست مناسب رسانه‌ای پشتیبانی می‌شود. این الگو، نوید بلوغ نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران در گام دوم را می‌دهد که از فراز و نشیب‌های تاریخی خود، تجارب لازم را کسب کرده و اکنون، در عرصه میدانی به نقش‌آفرینی پرداخته است.

پی‌نوشت‌ها:

۱. دیدار با اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۷/۶/۱۳۹۰.
۲. همایش بزرگ خواهران در ورزشگاه آزادی، ۳۰/۷/۱۳۷۶.
۳. مراسم بیعت روحانیون، مسئولان و اقشار مختلف مردم استان اصفهان، ۲۵/۴/۱۳۶۸.
۴. اجتماع بزرگ زائران و مجاوران حضرت علی بن موسی الرضا (ع)، ۱/۱/۱۳۸۸.
۵. دیدار با رئیس‌جمهور و اعضای هیأت دولت، ۶/۶/۱۳۹۲.
۶. دیدار با مدیران شبکه‌ی دوم سیمای جمهوری اسلامی ایران، ۷/۱۱/۱۳۷۰.
۷. دیدار با اعضای ستاد برگزاری مراسم سالگرد ارتحال امام خمینی (ره)، ۱۰/۳/۱۳۸۴.
۸. دیدار با مسئولان نظام، ۱۶/۴/۱۳۹۳.
۹. دیدار با استانداران سراسر کشور، ۲۲/۱۰/۱۳۸۲.
۱۰. خطبه‌های نماز جمعه‌ی تهران، ۱۵/۸/۱۳۸۳.
۱۱. دیدار با دانشجویان کرمانشاه، ۲۴/۷/۱۳۹۰.
۱۲. جلسه‌ی پرسش و پاسخ با مدیران مسئول و سردبیران نشریات دانشجویی، ۴/۱۲/۱۳۷۷.
۱۳. دیدار با کارگزاران نظام، ۳/۵/۱۳۹۱.
۱۴. بیانات در جلسه نهم تفسیر سوره بقره، ۱/۸/۱۳۷۰.
۱۵. بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی، ۱/۱/۱۳۸۹.
۱۶. دیدار با گروه کثیری از پاسداران، جانبازان، دانشجویان و دانش‌آموزان، ۱۱/۸/۱۳۷۹.
۱۷. مراسم بیعت فرماندهان و اعضای کمیته‌های انقلاب اسلامی، ۱۸/۳/۱۳۶۸.
۱۸. اجتماع طلاب و فضایی حوزه‌ی علمیه‌ی قم، ۱/۱۲/۱۳۷۰.
۱۹. دیدار با مسئولان و کارگزاران نظام، ۳۱/۶/۱۳۸۶.
۲۰. بیانات در صحن جامع رضوی مشهد مقدس، ۲/۱/۱۳۸۳.
۲۱. دیدار با جوانان استان اصفهان، ۱۲/۸/۱۳۸۰.
۲۲. دیدار با رئیس، معاونان و کارکنان قوه‌ی قضائیه، ۵/۴/۱۳۸۱.

۲۳. دیدار با اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۹/۱۲/۱۳۸۹.
۲۴. مراسم فارغ‌التحصیلی گروهی از دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، ۱۲/۶/۱۳۷۷.
۲۵. دیدار با مردم قم، ۱۹/۱۰/۱۳۸۸.
۲۶. پیام به ملت شریف ایران، ۱۸/۳/۱۳۶۸.
۲۷. دیدار با شرکت‌کنندگان در اجلاس جهانی «جوانان و بیداری اسلامی»، ۱۰/۱۱/۱۳۹۰.
۲۸. بیانات در صحن جامع رضوی مشهد مقدس، ۲/۱/۱۳۸۳.
۲۹. بیانات پس از کاشت نهال در آستانه روز درختکاری، ۱۳/۱۲/۱۳۹۸.
۳۰. متن قدردانی از وزیر بهداشت و مجموعه درمانی کشور در مسئله مقابله با کرونا، ۱۰/۱/۱۳۹۹.
۳۱. متن فرمان به رئیس ستاد کل نیروهای مسلح در زمینه مقابله با کرونا، ۲۲/۱۲/۱۳۹۸.
۳۲. بیانات پس از کاشت نهال در آستانه روز درختکاری، ۱۳/۱۲/۱۳۹۸.
۳۳. متن فرمان به رئیس ستاد کل نیروهای مسلح در زمینه مقابله با کرونا، ۲۲/۱۲/۱۳۹۸.
۳۴. بیانات پس از کاشت نهال در آستانه روز درختکاری، ۱۳/۱۲/۱۳۹۸؛ سخنرانی تلویزیونی به مناسبت ولادت حضرت امام زمان(عج)، ۲۱/۱/۱۳۹۹.
۳۵. اطلاعیه دفتر رهبر انقلاب درباره لغو مراسم سخنرانی نوروزی رهبر انقلاب اسلامی در حرم مطهر رضوی، ۱۹/۱۲/۱۳۹۸.
۳۶. <https://snn.ir/fa/news/832354>.
۳۷. سخنرانی نوروزی خطاب به ملت ایران، ۳/۱/۱۳۹۹.
۳۸. بیانات پس از کاشت نهال در آستانه روز درختکاری، ۱۳/۱۲/۱۳۹۸.
۳۹. سخنرانی تلویزیونی به مناسبت ولادت حضرت امام زمان(عج)، ۲۱/۱/۱۳۹۹.
۴۰. بیانات پس از کاشت نهال در آستانه روز درختکاری، ۱۳/۱۲/۱۳۹۸.
۴۱. همان.
۴۲. سخنرانی تلویزیونی به مناسبت ولادت حضرت امام زمان(عج)، ۲۱/۱/۱۳۹۹.
۴۳. همان.

۴۴. بیانات پس از کاشت نهال در آستانه روز درختکاری، ۱۳/۱۲/۱۳۹۸؛ پیام نوروزی، ۱/۱/۱۳۹۹؛ سخنرانی تلویزیونی به مناسبت ولادت حضرت امام زمان(عج)، ۲۱/۱/۱۳۹۹.

۴۵. سخنرانی تلویزیونی به مناسبت ولادت حضرت امام زمان(عج)، ۲۱/۱/۱۳۹۹.

۴۶. همان.

۴۷. تشکر از تدابیر ستاد ملی، و وزارت بهداشت و طرح بسیج ملی مبارزه با کرونا، ۲۵/۱۲/۱۳۹۸.

۴۸. سخنرانی نوروزی خطاب به ملت ایران، ۳/۱/۱۳۹۹.

۴۹. سخنرانی تلویزیونی به مناسبت ولادت حضرت امام زمان(عج)، ۲۱/۱/۱۳۹۹.